

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Pulkrábka, Ph.D., a soudců Mgr. Jany Boškové a JUDr. Viktora Vaške ve věci

nezletilého:

██████████, ██████████
██
zastoupený opatrovníkem ██████████
██

syna rodičů:

██
██
zastoupená advokátkou Mgr. Hanou Havelkovou
sídlem Jaltská 7, 360 01 Karlovy Vary
██
██

za účasti:

██
██
██

o styku s prarodiči

na základě odvolání ██████████ a ██████████ proti rozsudku Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 29. 2. 2024, č. j. 0 P 269/2018–488

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku III potvrzuje.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Soud prvního stupně napadeným rozsudkem zamítl otcův návrh na změnu péče (výrok I), zamítl matčin návrh na zákaz styku otce s nezletilým (výrok II), upravil styk nezletilého se [REDACTED] (dále i jen „navrhovatelé“ či „prarodiče“) na každou třetí neděli v kalendářním měsíci od 13:00 hodin do 17:30 hodin s tím, že do 31. 7. 2024 jsou oprávněni styk realizovat s nezletilým pouze mimo své bydliště a do této doby nesmí být styku prarodičů přítomen otec; k předávání nezletilého před i po ukončení styku bude docházet v místě jeho bydliště (výrok III). Soud prvního stupně dále upravil styk otce s nezletilým prostřednictvím aplikace WhatsApp, a to vždy na první a třetí středu v měsíci od 18:30 hodin do 18:45 hodin, matce uložil povinnost nezletilého na styk s otcem vybavit, styk umožnit a zakázal jí být styku přítomna (výrok IV).
2. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že rodinné vztahy, zejména mezi otcem a matkou, ale i mezi nezletilým a otcem, jsou narušeny. Byť se otec snažil po návratu z výkonu trestu navázat s nezletilým vztah, zpočátku se s ním i obden vídal, vztahy se narušily, a to bez jasné příčiny. Při konfliktu ohledně hraní počítačové hry měl být nezletilý otcem fyzicky potrestán, čímž se zvýšilo napětí jak mezi nimi, tak mezi otcem a matkou. Otec začal matku i nezletilého sledovat, nezletilý se začal otce bát. Byť nezletilý otce neodmítá, činí kroky (sledování, natáčení, telefonování, psaní), které nezletilého odrazují. Při styku otec nezletilému nepřipravoval žádnou zábavu, tu zajišťovala babička. Proto změna péče, ať už ve formě otcovy výlučné péče, či péče střídavé, v úvahu nepřichází.
3. Pokud jde o úpravu styku nezletilého s prarodiči, nezletilý i matka jejich návrh na úpravu styku odmítli, a to zejména proto, že dříve se nezletilému v péči prarodičů staly úrazy (pád ze stromu, pád do žumpy); soud prvního stupně však nedospěl k závěru, že by to bylo důsledkem nedostatečné péče či nezájmu prarodičů. Soud prvního stupně nezjistil ani jakékoli nevhodné chování prarodičů k nezletilému; zajišťují pro něj zábavu, nakupují dárky, mají ze styku radost, mají k němu pozitivní vztah, mají zájem na zlepšení vztahu nezletilého s otcem (jejich synem). Nastavení pevných pravidel podle názoru soudu prvního stupně uklidní situaci. Soud omezil styk tak, že do konce července nebude realizován u prarodičů doma, když nezletilý toto prostředí vnímá negativně.
4. Prarodiče se proti výroku III rozsudku soudu prvního stupně odvolali. Pochybení soudu spatřují v tom, že jim neumožnil prokázat tvrzení, že o nezletilého dlouhodobě a dobře pečovali. Nezletilý je nyní ovlivněn matkou. Je to patrné například z jeho vyjádření, že žádné hezké zážitky s dědou, babi ani bratrancem nemá. Popsali v odvolání řadu aktivit, které s nezletilým absolvovali, včetně výletů. Uvedli, že matka jim ve styku s nezletilým brání, neumožnila nezletilému oslavit s rodinou jejich zlatou svatbu či vzít jej na dovolenou k moři. Matce nabízeli matce pomoc s péčí o nezletilého, kterou zprvu přijímala, nyní ji odmítá. Naposledy nezletilého viděli 6. 1. 2024, nezletilý je nepozdravil, ukázal jim vztyčený prostředníček, dárek si od nich nevzal. Úprava styku na 4,5 hodiny jednou za měsíc není cestou, která by umožnila budovat jakýkoli vztah; poškozuje jak prarodiče, tak nezletilého. Navrhli tedy, aby rozsudek soudu prvního stupně byl ve výroku III změněn tak, že se „budou oprávněni s nezletilým stykat jednou za 14 dnů po dobu celého víkendu od pátku do neděle večer, aby jednou v týdnu mohli nezletilého vyžvednout ze školy, udělat s ním úkoly, dovést jej na kroužek, aby 14 dní o prázdninách s ním mohli trávit dovolenou a jeden den o Vánocích, Velikonocích a narozeninách“.
5. Matka se k odvolání prarodičů vyjádřila a navrhla rozsudek soudu prvního stupně jako správný potvrdit. Poukázala zejména na část znaleckého posudku, kdy nezletilý při návštěvě u prarodičů a otce uváděl, že si přeje jít domů, což otec ani babička nerespektovali, babička zamkla dveře, což nezletilému znemožnilo odejít. Z této situace byl nezletilý značně rozrušený. Matka měla snahu o realizaci styku podle nepravomocného rozhodnutí, navrhovatelé však tento nedodržují, umožňují přítomnost otce, pořizují fotografie a videozáznamy, berou nezletilého do svého bydliště, a to i proti jeho vůli.

6. Otec nezletilého uvedl, že souhlasí s návrhem prarodičů na rozsah styku nezletilého s nimi.
7. Opatrovník nezletilého ve vyjádření k odvolání prarodičů navrhl rozsudek potvrdit. Provedené dokazování má za dostatečné, výsledek sporu mu odpovídá. Poukázal také na závěry aktuálního pohovoru s nezletilým.
8. Odvolací soud doplnil dokazování zprávou opatrovníka o provedení pohovoru s nezletilým (proveden dne 27. 6. 2024). Nezletilý nejprve uváděl, že by s prarodiči chtěl být „jenom tu bodku“, jinak by chtěl být raději s kamarády. V závěru pohovoru však uvedl, že chce, aby toto jeho vyjádření bylo ze zápisu vyškrtnuto, neboť s prarodiči se nechce stýkat vůbec. K dotazu, proč si kontakt s prarodiči nepřeje, uvedl, že mu vadí, že „si jej nahrávají“, že jej doma „zamykali“.
9. V průběhu odvolacího jednání navrhovatelka zdůraznila, že ona i manžel mají nezletilého rádi, což dokazuje řada fotografií i videí; nezletilý je nyní pod vlivem matky. Rozhodně popírá tvrzení, že by s nimi nezletilý neměl žádné zážitky, není to ostatně ani možné, když nezletilý s rodiči u nich bydlel vlastně po dobu sedmi let, byl u nich „šťastný“. Nyní však aktuálně nemají s nezletilým kontakty. Je to pro ni celé „nelidské“ a „nepochopitelné“. Má za to, že postup matky nezletilého je stejný vůči nim vůči její matce, kterou úplně vyškrtla ze svého života. Uvedla, že nechce, aby k nim nezletilý chodil na návštěvu, „chci, aby to bylo jako dřív, aby byl u nás doma“. Kdykoli si nezletilý je jistý, že jej matka nevidí, je jak ve vztahu k nim, tak i k otci vstřícný, má je všechny rád.
10. Matka při odvolacím jednání potvrdila, že spolu s otcem a nezletilým bydleli v domě u prarodičů po dobu osmi let, otec byl „věčně pryč“. V tu dobu jí pomáhali hlídat nezletilého prarodiče. Nezletilý podle ní nechce na návštěvu k prarodičům, protože ho „nutí jíst, křičí, oni na sebe všichni křičí, táta se ho pořád vyptává, co dělá“.
11. Po projednání odvolání dospěl k závěru, že odvolání prarodičů není důvodné.
12. Odvolací soud nikterak neznevažuje vzájemný vztah prarodičů k nezletilému. Nepochybuje o tom, že za situace, kdy prarodiče žili spolu s nezletilým a jeho rodiči po dobu nejméně sedmi let ve společném domě, díky čemuž spolu mohli trávit hodně času a podílet se na péči o něj (což rodiče využívali), mezi nimi vznikl vzájemný citový vztah. Společné soužití, ani pomoc s péčí o nezletilého matka nepopírala. Bylo proto nadbytečné tuto skutečnost svědecky prokazovat. Uvádějí-li tudíž prarodiče, že soud prvního stupně nedoplněním dokazování dospěl k chybným skutkovým závěrům, není jejich argumentace důvodná.
13. Znaleckým posudkem byl prokázán i stále trvající citový vztah nezletilého k prarodičům, když znalkyně uvedla, že nezletilý prarodiče nezavrhuje.
14. Situace v rodině je však nyní výrazně konfliktní. Je ovlivněna rozchodem rodičů, následnou vazbou a výkonem trestu otce, v důsledku čehož došlo k nevraživosti mezi otcem a prarodiči na straně jedné a matkou na straně druhé. Pro nezletilého je tato situace náročná a zatěžující. Spolu s až urputnou snahou jak otce, tak zejména prarodičů, aby situace v rodině „byla jako dřív“, vede k tomu, že nezletilý je psychicky velmi zatížen. V důsledku toho se aktuálně léčí u psychologa i psychiatra, a jak z jeho – opakovaných – vyjádření plyne, vlastně styk s prarodiči nyní odmítá.
15. Tento aktuální postoj nezletilého není možné brát na lehkou váhu. I ze znaleckého posudku totiž jednoznačně vyplývá, že nezletilý je výrazně zasažen situací v rodině, vědomé ovlivňování nezletilého matkou však prokázáno nebylo. Znalkyně rovněž uvedla, že nezletilý vůči prarodičům „ztratil důvěru“. Je třeba proto podle ní klást důraz na to, aby jak otec, tak i prarodiče „postupovali vůči nezletilému pomalu, citlivě, tak, aby mohlo k obnovení důvěry dojít“.
16. Soud prvního stupně všechny tyto skutečnosti zvážil a správně zohlednil při svém rozhodnutí. Odvolací soud má za to, že posoudil aktuální situaci správně, zohlednil jak postoj nezletilého, tak závěry znaleckého posudku. Ani odvolací soud nenabyl přesvědčení, že by mohlo aktuálně dojít k rozšíření vzájemného styku prarodičů a nezletilého nad rámec stanovený rozhodnutím soudu prvního stupně, když by to mohlo vést ještě k dalšímu zhoršení psychického stavu nezletilého.

17. Matčin postoj reflektuje skutečnost, že vztah mezi prarodiči a nezletilým je třeba – zejména v zájmu nezletilého – udržovat. Aktuální úprava umožní, aby nedošlo k úplnému přetrhání vazeb mezi prarodiči a nezletilým. Je však třeba, aby prarodiče (jak uvádí i znalkyně) při styku s nezletilým citlivě vnímali jeho potřeby a postoje, respektovali jeho názor i jeho zvyšující se věk. Přání babičky „*aby všechno bylo jako dřív*“, nemůže najít naplnění už proto, že situace se výrazně změnila oproti době, k níž by se zjevně ráda vrátila. Nezletilý byl mladší, on i jeho rodiče žili společně v domě prarodičů, situace v rodině nebyla vyhrocená.
18. Pokud budou prarodiče nadále postupovat tak, jak to činí nyní, tedy agresivně vymáhat široký styk po nezletilém, budou jej zahlcovat jeho věku nepříslušejícími dotazy, budou jej bez jeho souhlasu natáčet či fotit, nepřispěje to ke zlepšení situace, ale spíše naopak. Tím spíše bude na jeho straně nechut' s nimi trávit delší čas. Zde je možné poukázat na závěr znalkyně, že „doporučuje obnovení kontaktu za klidných, bezpečných podmínek – nenatáčet nezletilého, nekřičet, neklást otázky, které nezletilému nepatří, nezatěžovat ho rodinnou problematikou“. Budou-li toto prarodiče důsledně respektovat, mohlo by to vést ke změně postoje nezletilého a postupnému rozšiřování styku.
19. K argumentaci uvedené v odvolání odvolací soud ještě uvádí, že aktuální soudní rozhodnutí o úpravě styku prarodičů s nezletilým nijak nezpochybňuje, že prarodiče o nezletilého pečovali, věnovali se mu, že s nimi musí mít řadu zážitků. To je to patrné i z předložených fotografií a videí. Z ničeho nelze dovodit, že by v jejich péči nějak strádal, či by jej vystavovali nějakým zdraví ohrožujícím aktivitám. Pokud tedy nezletilý uváděl, že s prarodiči nemá žádné zážitky, jde o jeho obranu vůči současné rodinné situaci (jak uvedla znalkyně). Nejedná se o ovlivnění matkou, to prokázáno nebylo.
20. K námitce prarodičů, že matka neumožnila, aby s nimi nezletilý oslavil výročí jejich svatby, či neumožnila, aby jej vzali na dovolenou k moři, je možné pouze uvést, že by samozřejmě bylo ideální, kdyby vše fungovalo na základě domluvy mezi prarodiči, rodiči a nezletilým. Tak tomu však bohužel v projednávané věci není. Prarodičům proto nezbývá než respektovat v řadě situací rozhodnutí matky, do jejíž péče byl nezletilý svěřen. Ani taková matčina rozhodnutí jednoznačně neprokazují, že by nezletilého vědomě ovlivňovala, či mu ve styku s nimi úplně bránila. Tak široká úprava styku, jak ji prarodiče v odvolání navrhli, by ani za situace výrazně lepších rodinných vztahů a výrazně lepšího aktuálního psychického stavu nezletilého, nebylo možné přijmout (k tomu viz nálezk Ústavního soudu ze dne 30. 8. 2021, sp. zn. I. ÚS 1081/20).
21. Odvolací soud proto rozhodnutí soudu prvního stupně jako správné potvrdil.
22. O náhradě nákladů odvolacího řízení rozhodl podle § 23 z. ř. s.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné.

Plzeň 22. srpna 2024

JUDr. Zdeněk Pulkrábek, Ph.D., v. r.
předseda senátu